

TARİHİ KONULARDA TÜRK MİNYATÜRLERİ

Zeren AKALAY

Osmanlı tarihiyle ilgili olarak minyatürlenmiş eserler ilk defa I. Süleyman devrinde ortaya çıkmaktadır. Bu devirde tarihî konuda minyatürlenmiş eserler henüz hazırlık devrinin özelliklerini taşımalarına rağmen son derece ilgi çekicidirler. I. Süleyman devrinde bu konuda yazılmış ve minyatürlenmiş ilk eser Selimname'dir. (Topkapı Sarayı Müzesi H. 1597-98) Türkçe ve manzum olarak yazılan Selimname'nin minyatürleri edebî konulu yazmalarda görülen Türkmen ve erken Safevî devri minyatürlerinin üslûp özelliklerini aksettirirler. Bu eserin dışında I. Süleyman devrinde Osmanlı tarihiyle ilgili olarak resimlendirilmiş eserleri konu ve üslûp bakımından birbirinden kesinlikle ayrılabilen iki grupta toplayabiliyoruz. Birinci grup tamamen figürsüz yarı haritacı bir anlayışla çizilmiş menzilleri gösterir minyatürleri havi monoğrafi mahiyetindeki eserlerdir. Daha sonraki devirleri kuvvetle etkileyen bu anlayışın temsilcisi Matrakçı Nasuh ve onun ekolüne mensup sanatçılardır. İkinci grup daha sonraki devirlerde önemi gittikçe artan Osmanlı padişahlarının şahnameleridir.

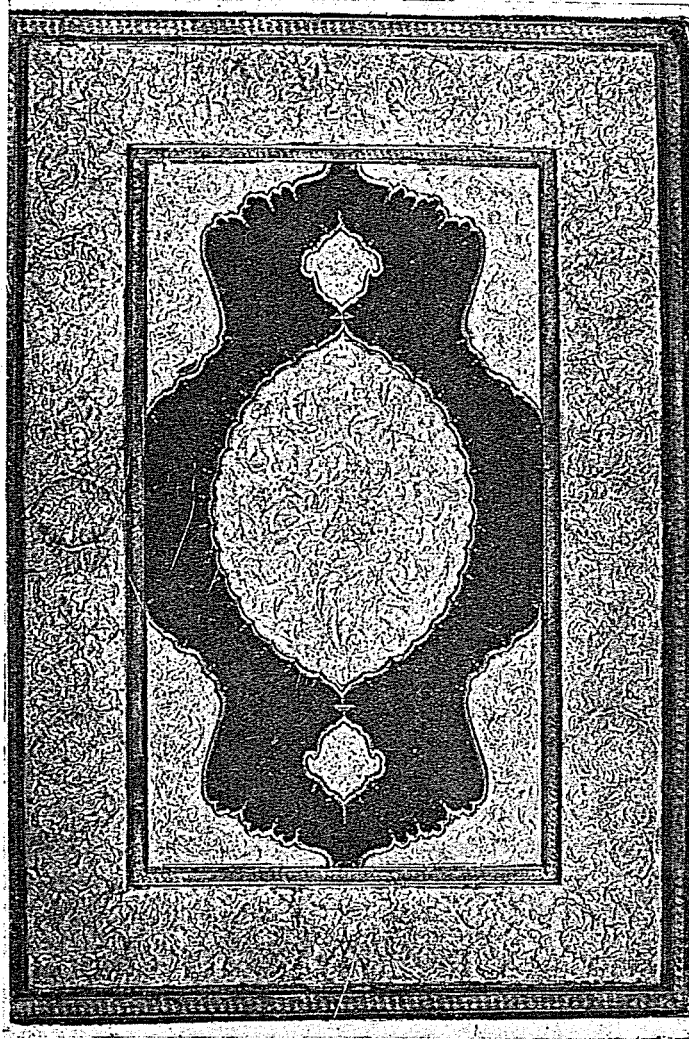
I. Süleyman için yazılan ve minyatürlenmiş Süleyman-name (Topkapı Sarayı Müzesi H. 1517) klâsik Osmanlı Şehnamelerinin proto tipini teşkil etmektedir. 1558 tarihinde Ali b. Amir Bayk Şirvani eliyle istinsah edilen eser I. Süleyman'ın saltanatının 1520-1558 yılları arasında geçen olaylarını mesnevi tarzında ve Farsça olarak anlatmaktadır⁽¹⁾.

Yazma Osmanlı üslûbunda yapılmış nefis bir cild içindedir. Cilt, vişne çürüğü renk deriden olup, üzerinde kabartma altın yıldızla yapılmış süslemeler XVI. yy. ortası Osmanlı çini motiflerini tekrar eder. Şemse ve köge-

1) F. Ethem Karatay, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Farsça Yazmalar Kataloğu, İstanbul, 1961, Kat. No. 160.

Ivan Stchoukine, La Peinture Turque d'après Les manuscrits Illustrés Ier partie, de Süleyman Ier à Osman II 1520-1622, Paris, 1966, fol. 59, 111, Pl. XIX-XXIII.

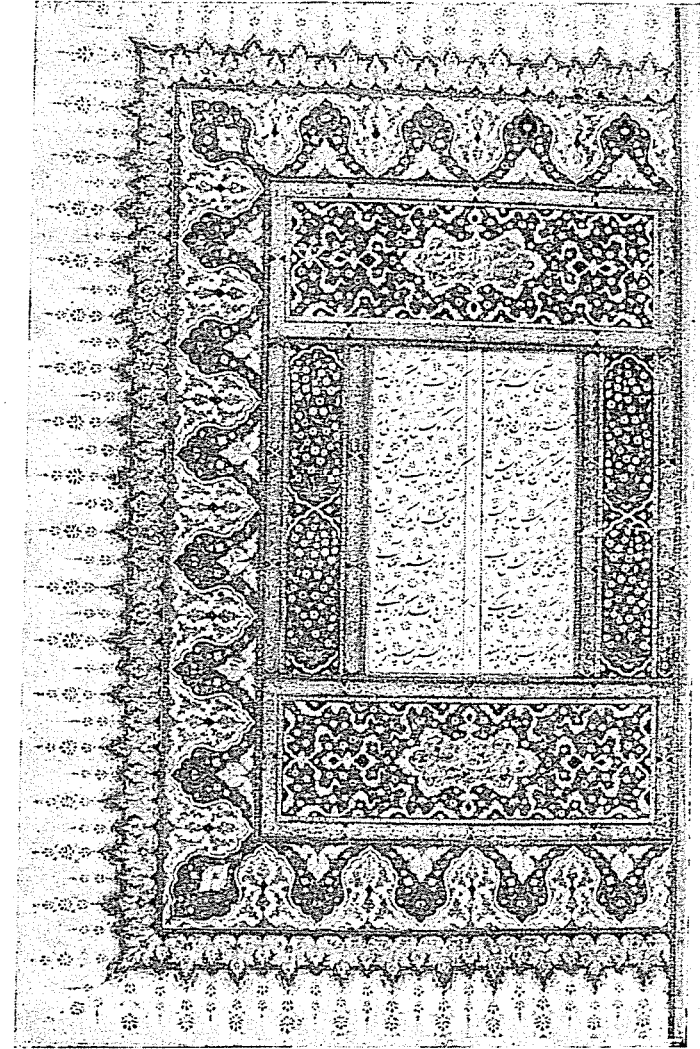
liklerin, bordürlerin içi çin bulutları, haçer yaprakları, nar ve şakayık çiçekleri, geçme S motifleri ile doldurulmuştur. (Resim 1). Takdim ve başlık sayfeleri tezhiplidir. Takdim sahifesinin tezhibi madalyon şeklindedir ve altın yıldız zemine yazı, onun etrafını çeviren kıvrım dallar üzerinde mavi yaprak, rozet çiçekleriyle dekorludur. Başlık sahifesi ise Osmanlı tezhip sanatının orijinal en güzel örneğini vermektedir. Ortada iki sütun halindeki metni çevreleyen bordürler muhtelif desenlerde tezhip edilmiştir. Altın yıldız ve lâcivert mavi rengin hakim olduğu zeminde bir kökten çıkan bahar

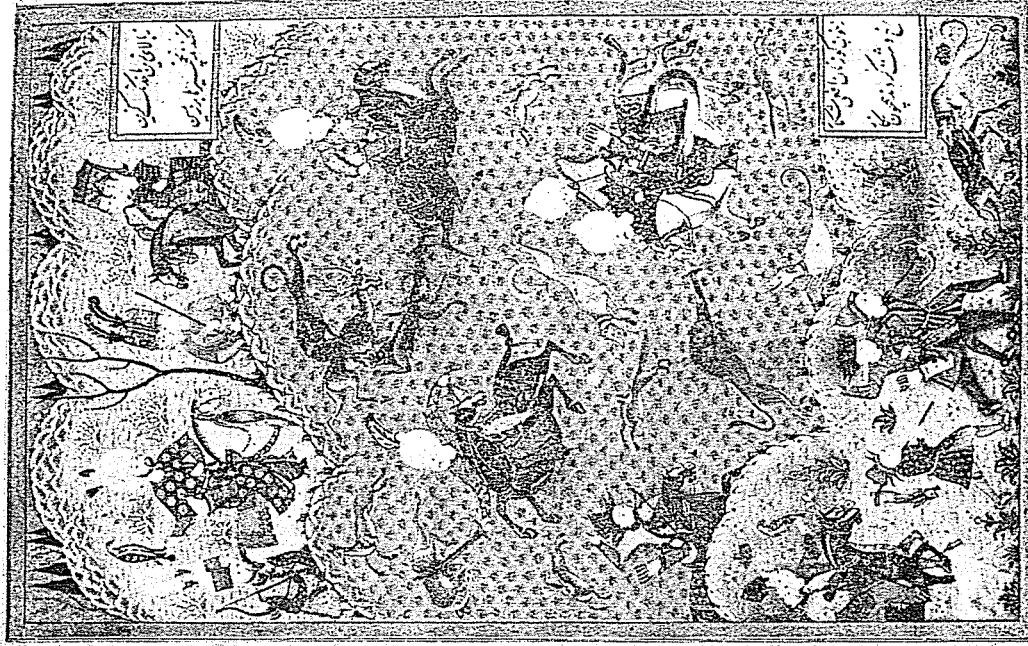
Resim 1. Cilt

dalları XVI. y.y. ikinci yarısı Osmanlı çinilerinin tipik motifleridir. (Resim 2).

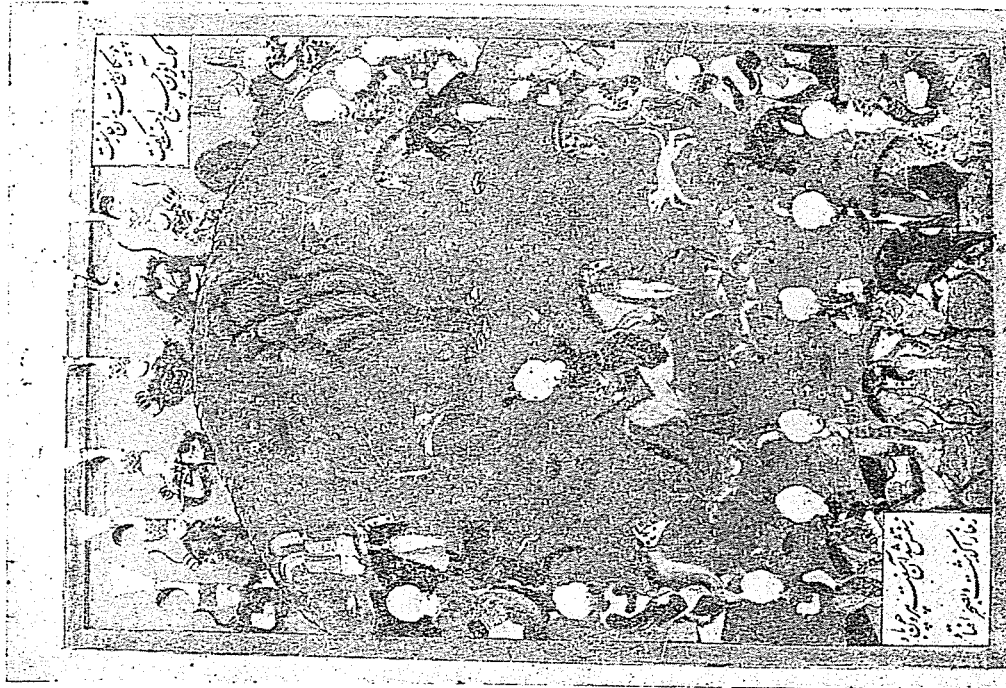
Çoğunluğu tam sahife olarak düzenlenen 69 adet minyatür, çok çeşitli konulara, değişik bir kompozisyon düzenine ve anlatımına sahiptir. Eğlence, savaş, huzura kabul, av sahneleri en fazla işlenen konulardır.

Resim 2. Tezhip

Resim 4. Kanunî ve Şehzade Selim'in avlanması.

Resim 3. Kanunî Sultan Süleyman'ın avlanması.

1. Eğlence sahneleri

a. Av eğlenceleri

Kompozisyonun merkezinde padişah veya şehzade at üzerinde kılıç, ok-yay ile avlarına hücum etmekte, atının önünden çeşitli av hayvanları kaçmaktadır. Padişahın arkasında silâhtarı ve teberdarı görülmektedir. Kompozisyonun üstünde tepenin gerisinde muntazam sıralanan ok ve yayları omuzlarında solaklar, sahnenin altında diğer avcılar ve avlanmaları tasvir edilmiştir. Ana fikir bakışı çekebilecek şekilde ayarlanmıştır. Bu daha çok hareketlerdeki zıtlıkla ve merkeze alınmak suretiyle olmaktadır. (Resim 3-4).

Tahtında oturan padişah tahtın ön kısmında oturan çalgıcıları dinlemekte, çengileri seyretmektedir. Tahtın iki yanında yiyecek ve içecek getiren hizmetkârlar, iki silâhtar ve padişaha eğlence münasebetiyle hediye sunanlar görülmektedir. (Resim 5).

2. Savaş sahneleri

a. Ordunun yürüyüşü

Padişah veya beylerbeyi kompozisyonun ortasında yer alır. Önünde peykler ve teberdarlar, iki yanında solaklar, gerisinde iki silâhtar sahnenin üstünde, tepenin iki yanında sıralanan mehter, bayraklar ve zırhlı mızraklı süvariler, sahnenin altında ise delil denen süvariler ve diğer askerler görülmektedir. (Resim 6).

b. Karşılaşan ordular

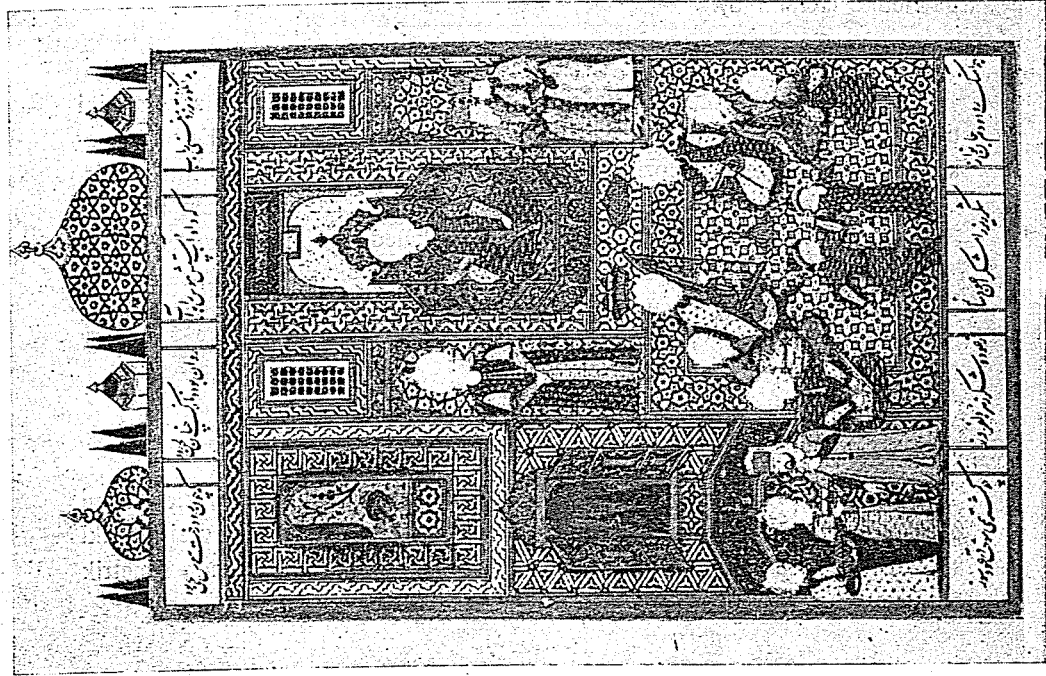
Her iki tarafın orduları karşılıklı savaş nizamındadırlar. Ortada her iki tarafın askerlerinden bir kaç karşılıklı mücadele etmektedir. Düşman askerleri zırhlıdır ve kompozisyona bir kaç grup halinde yerleştirilmiştir. Osmanlı ordusu ise belli bir nizama göre sıralanır. Ordular, bazen bir kale önünde karşılaşırlar. Sahnenin üstünde kale, kalede düşman askerleri görülmektedir. Kalenin dışında padişah, silâhtar, teberdar ve solaklarla beraber tüfekli yeniçerilerin kaleye hücumunu ve kaleye girmek için lâğımlar kazılmasını izlemektedir. (Resim 7-8).

3. Huzura kabul

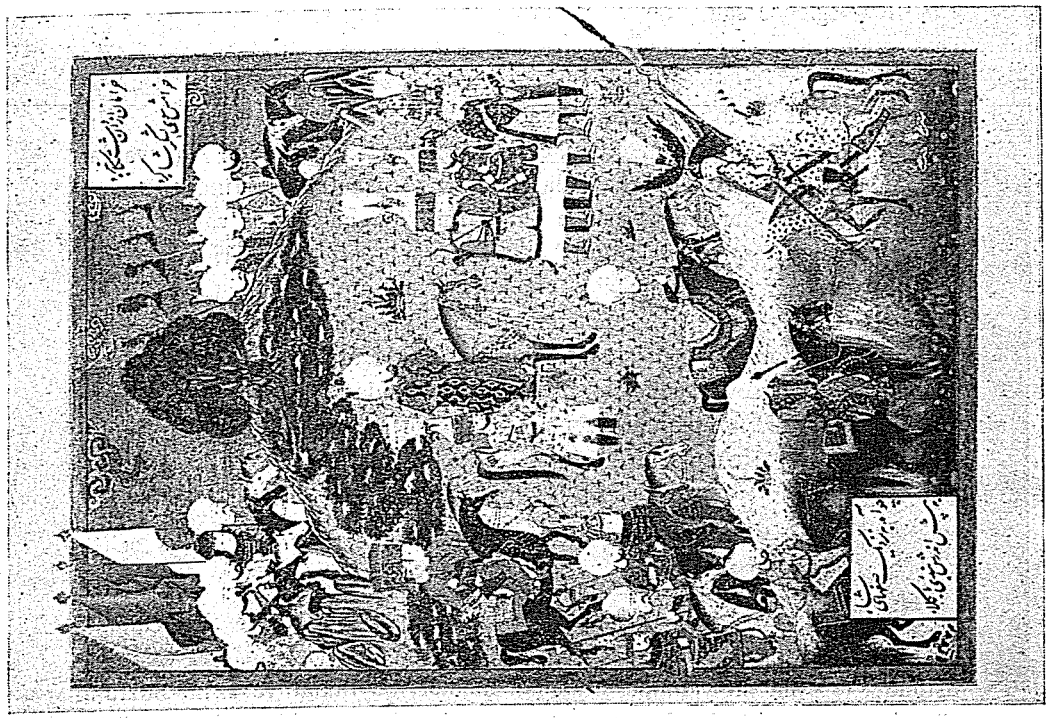
a. Otag-ı hümayunda

Padişah sahnenin ortasında görülen çadırında oturmakta, etek öpen elçiyi veya beylerbeyini kabul etmektedir. Çadırın iki yanında vezirler, iki silâhtar, sahnenin altında askerler, üstünde bir tepenin iki yanında simetrik sıralanan bayraklı ve mızraklı süvariler görülmektedir. (Resim 9).

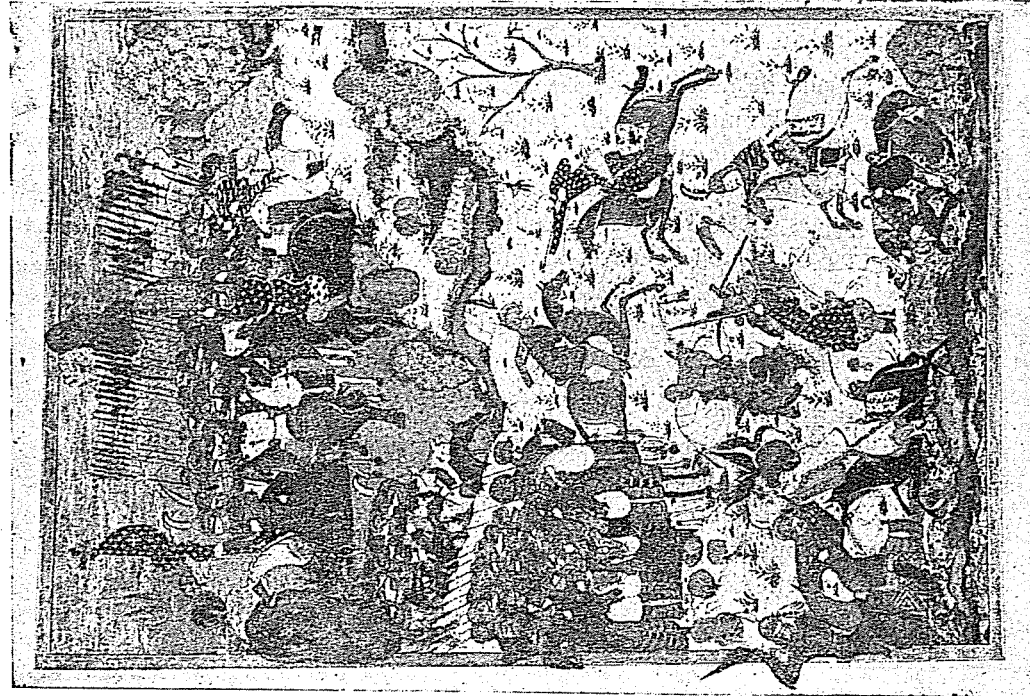

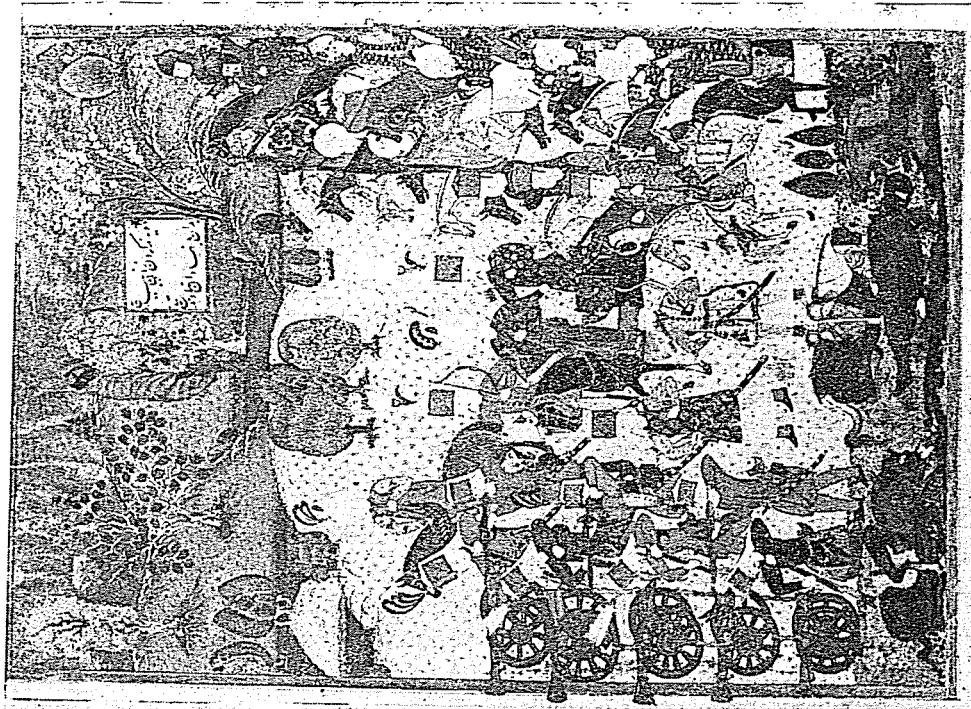
Resim 5. Kanunî Sultan Süleyman Edirne Sarayında.

Resim 6. Rumeli askerlerinin toplanması ve ordunun yürüyüşe geçmesi.

Resim 7. Mohaç Savaşı.

b. Sarayda kabul

Padişah tahtında oturmaktadır. Elçi, ya padişahla konuşurken veya etek öperken tasvir edilmektedir. Elçinin gerisinde ellerinde hediyeler taşıyan hizmetkârlar, tahtın iki yanında vezirler, iki silâhtar, sahnenin altında sarayın avlusu ve kapıda bekleyen yeniçeriler görülmektedir. (Resim 10).

Bu türlü sahneler konu ve kompozisyon anlayışı bakımından Osmanlı minyatür sanatında ilk defa karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı ordusunun yürüyüş ve savaş nizamını, ordu sınıflarının kıyafetlerini Topkapı Sarayını, kubbealtında divanı, altınların tartılmasını, bir Macar ordusunu gerçekçi bir görüşle tasvir etmektedir. Yalnız kale ve şehir tasvirleri tam bir gerçekçiliğe ulaşmaz, vesika hüviyetini taşımaz. Bununla beraber sahnelerin ifadeciliğini arttıran ve kompozisyonlara ahenkle yerleştirilen kale ve şehir tasvirleri tarihî konulu minyatürlü yazmaların klâsik şemalarını yaratır.

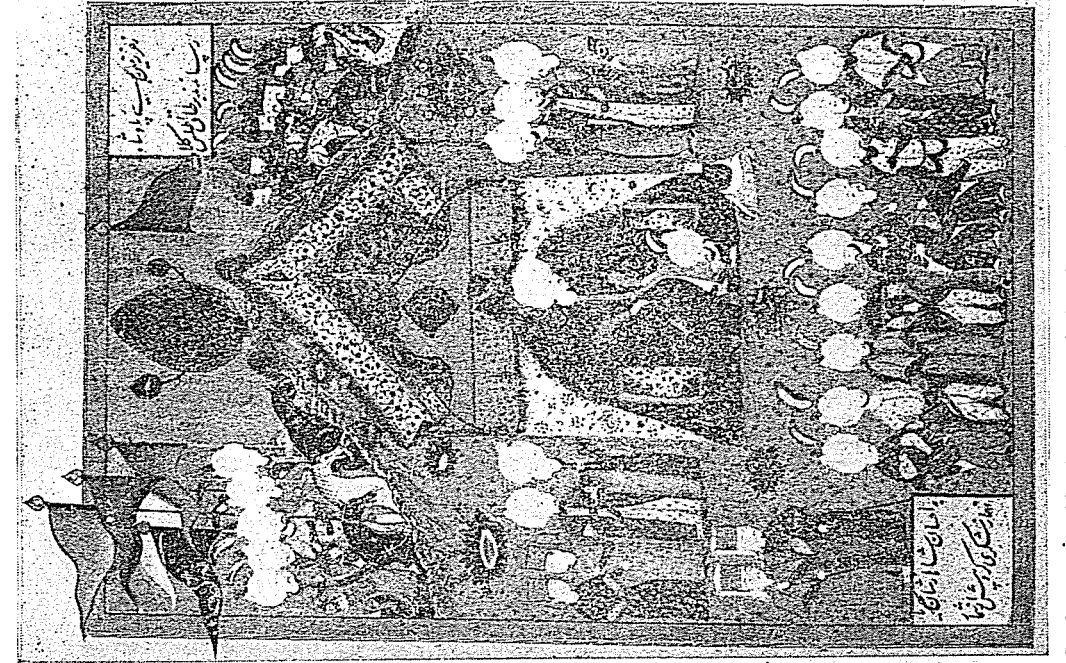
Minyatürlerde mavi, açık eflâton, sarı, kırmızı, turuncu, kahve rengi, siyah, altın ve gümüş yıldız kullanılan renklerdir. Zemin rengi açık yeşil, mavi ve pembedir. Bu renk zemini koyu yeşil demet yapraklar ve renk renk çiçekler, kalın gövdeli iri yeşil yapraklı veya bahar çiçekleri açmış bir iki ağaç doldurmaktadır. Renkler tamamen tezyini mahiyette kullanılmıştır. Düz sürülen renklerin yanında açık ve kuvvetli tonlarla gölgeli olarak sürülen renkler, mekâna derinlik vermekte ve objeleri satıhtan uzaklaştırmaktadır. Sahnelere dekoratif görünüş veren peyzaj da zaman zaman bir derinlik kazanmakta, tepeler arasına yerleştirilen küçük bir kale veya değirmen motifleri sahnelere espri unsurları katmaktadır.

Her sahifede değişik bir düzen gösteren kale ve şehir tasvirleri daima sahnelerin üst kısmında yer alır. Figürlerin bu kale ve şehirlere yerleştirilmeleri oldukça başarısız olmakta, figürlerle mimarî arasındaki nisbetsizlik açıkça görülmektedir. İç mekânın tasvir edilişi daha ustalıkla ele alınmıştır. Devrin kumaş motifleri ile süslü kaftanlar, hafif yuvarlak beyaz sarık ve yeniçeri başlığı giyimli figürlerin bir takım bölmelere ayrılan mekânlar içinde gösterilmesine bilhassa dikkat edilmiştir. Dikey ve düzeylerden kurulu bu mimarî düzen kompozisyonda bir muvazene yaratmaktadır. Mekân tasvirlerinde görülen bir özellik de iç mekânın kompozisyonun üst kısmında, dış mekânın ise alt kısmında tasvir edilmesidir.

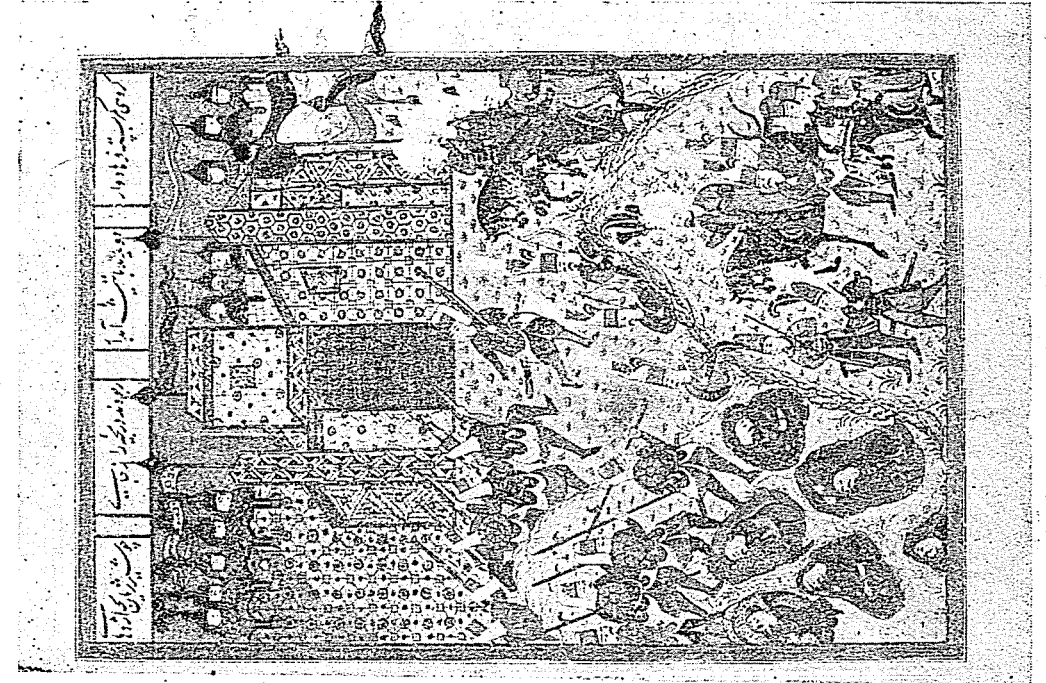
Minyatürlerde birbirinden farklı iki ana üslûp görülür;

A. Üstübu.

Bu gurubu teşkil eden minyatürlerde yukarıda işaret ettiğimiz muvazene bazı hareketli çizgiler ve motiflerle bozular ve birbiri içine girmiş birçok

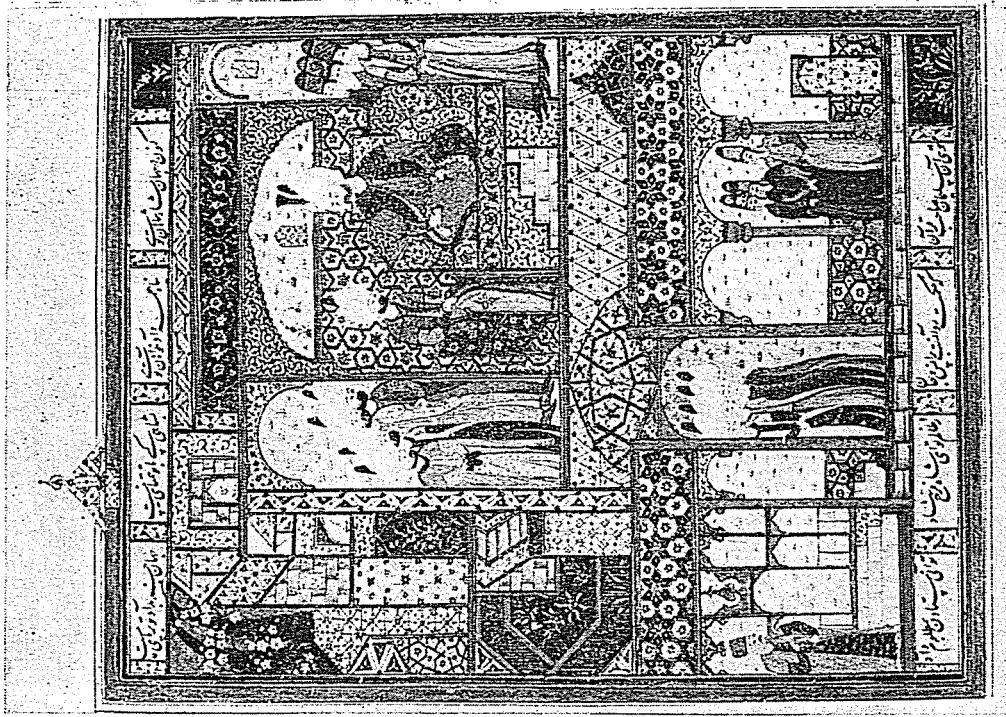

Resim 9. İbrahim Paşa'nın Padişahın huzuruna gelip etek öpmesi.

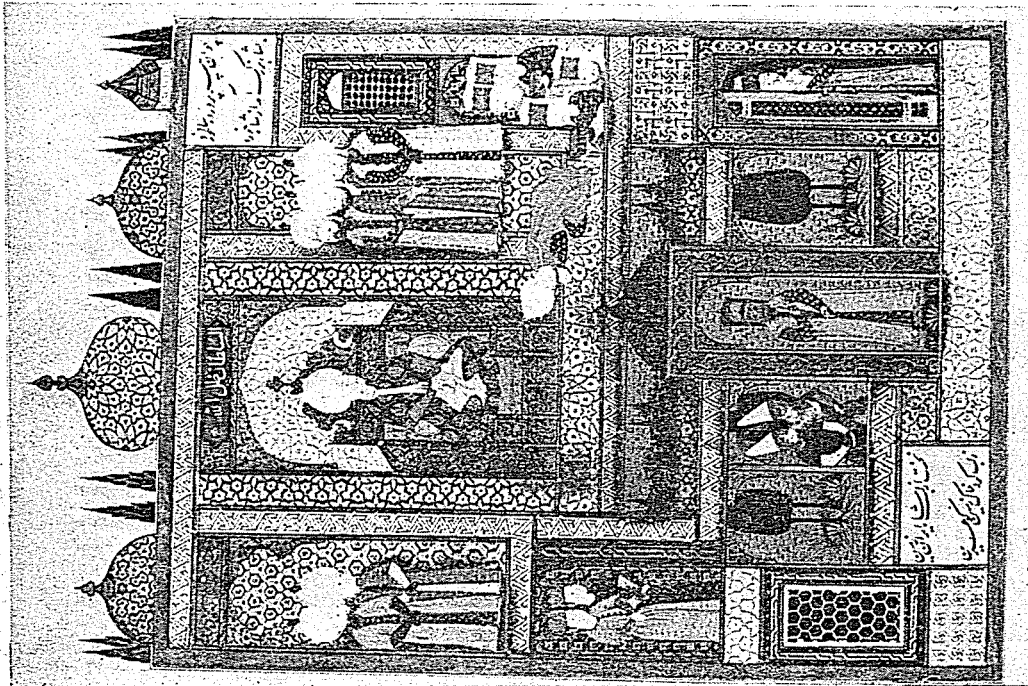

Resim 8. Rodos kalesinin muhasarası.

Resim 11. Elkas'ın Padışahın huzuruna gelmesi.

Resim 10. İranlı elçinin Padışahın huzuruna gelmesi.

motif satırlar üzerinde bir nakış değeri kazanıyor. Dikkat edilince şekillerin büsbütün düzensiz olmadığı dağınık ve karışıklığın bir düzene, bir birliğe vardığı görülür. Figürler ince, uzun cılız yapılıdır. Serpuşlarının kalın tepeliği vardır. Yüz ifadeleri karikatürize edilmiştir. Bilhassa zemini dolduran cılız otlar, çiçeksiz ince dallı ağaçlar, mimarî kompozisyonları süsleyen renk renk çeşitli biçimdeki süslemeler sahne düzenini bozan ona huzursuz görünüş veren unsurlardır. (Resim 11).

B. Üslubu.

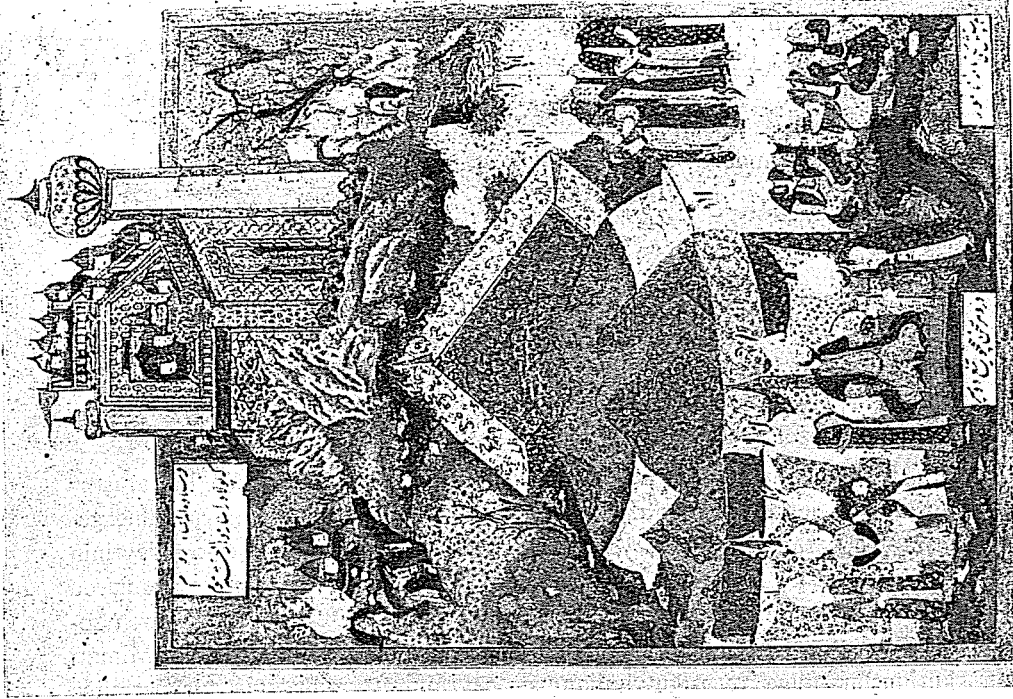
Minyatürlerde her motif belli bir düzene bağlıdır. Hiç bir şekil düzeni bozmaz, her şey sadelik ve sükûn içindedir. Şekillerin mekâna yerleştirilmeleri, yüz ifadeleri, ışık, gölge, mimarî kuruluşlar ustalıklarla işlenmiştir. Yer yer derinlik ve perspektif kazanan sahneler bu gurubu teşkil eden minyatürlerin bariz özellikleridir. (Resim 12).

Süleymanname minyatürleri klâsik Osmanlı minyatürünün bir araştırma devresi, erken Osmanlı minyatüründen klâsik Osmanlı minyatürüne geçişin ilk basamağıdır. Bu yüzden minyatürler, henüz araştırma devrinin özelliğini taşır. Batılı ve Doğulu sanatkarların etkileri kompozisyonlarda kendini kuvvetle hissettirir. Bir kısım minyatürlerde XVI. y.y. ilk yarısı sonu Tebriz ve Kazvin minyatür ekollerinin kuvvetli etkileri görülür. Mimarî kuruluşlar gölge ve ışığın kullanılışı, peyzajın ve mimarînin bir derinliğe sahip olması, Macar Ordusu ve ordugâhı, zırhlar ancak batılı bir sanatçı görüşü ile işlenebilecek ustalıktadır. (Resim 13) (2).

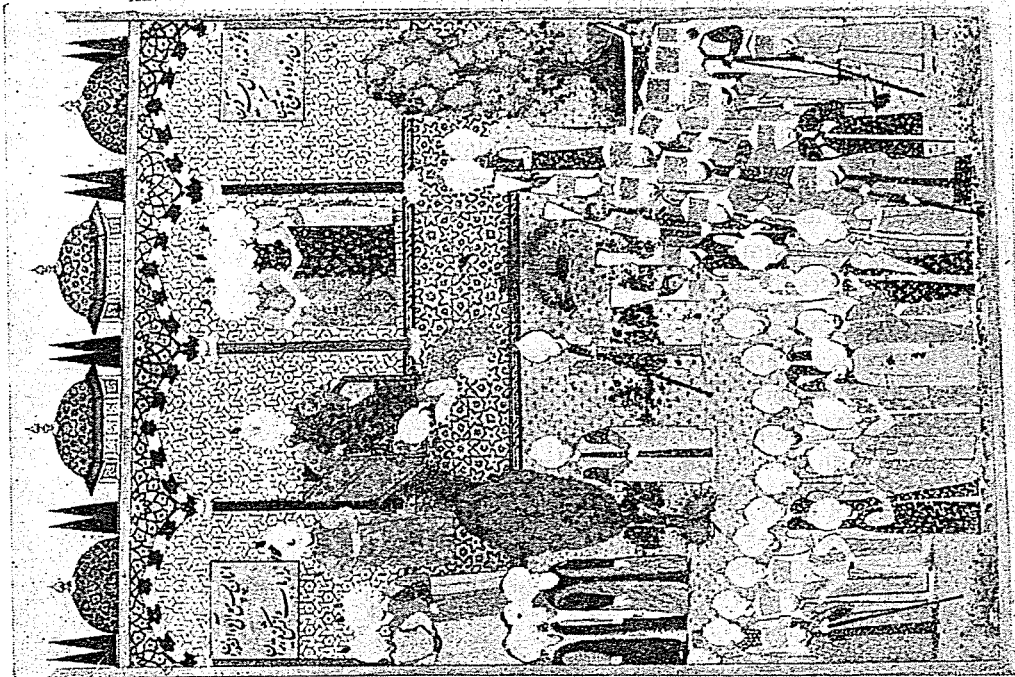
Konular ve kompozisyon düzeni klâsik Osmanlı minyatür şemasının temelini teşkil etmekte, şemalar bütün klâsik Osmanlı minyatürlerinde aynı şekilde devam etmektedir. Klâsik üslûptaki minyatürlerde kompozisyon şemasında görülen değişiklik en fazla eğlence sahnelerinde olmaktadır. Süleymanname minyatürlerinde sarayda eğlence sahneleri İran minyatürlerinin kompozisyon şemasını tekrar eder. Klâsik üslûpta böyle tasvirler zengin, gösterişli, çeşitli konuları içine alan bir sahne düzeni gösterir.

Süleymanname minyatürleri bu tarihe kadar resimlenen Osmanlı minyatürlerinden farklı bir dünya görüşünün izlerini taşır. Sanatçı doğu ve batı etkilerini kendi anlayışına göre yeniden gözden geçirerek değerlendirmektedir. Gölge, ışık, perspektif gibi yeni kuralları da kompozisyonlarında uygulayan sanatkar artık kendi gelenek ve alışkanlıklarını gerçekçi görüşle, değişik biçimde, zarif, hareketli çizgilerle ifade etmektedir.

2) Dr. Nurhan Atasoy (1558 tarihli «Süleymanname» ve Macar Nakkaş Pervane) konusunda yazdığı makalede bu tesiri belirtmiştir.

Resim 13. İbrahim paşanın İran Şahının huzuruna gelmesi.

Resim 12. Kanunî Sultan Süleyman'ın tahta geçmesi.

17 b.	31 X 21 cm.	B	Kanunî Sultan Süleyman'ın taht'a çıkışı ⁽³⁾ .
18 a.	30 X 21 cm.	B	Topkapı Sarayı Bab-üs-Saade ve Bab-üs-Selâm.
31 b.	17 X 14,5 cm.	B	Zimmilerin cizye vermeğe gelmeleri.
37 b.	33,4 X 22,5 cm.	B	Kubbe altında divan toplantısı ve Hazineye altınların tartılması.
38 a.	34 X 22,7 cm.	B	Topkapı Sarayı ikinci avlusu.
56 a.	25 X 14,5 cm.	B	Canberdi Gazali'nin Mısır Hakimi Hayırbay'a mektubu (Mektubun yırtılması ve getirenin öldürülmesi).
63 b.	13,5 X 14,5 cm.	A	Canberdi Gazali'nin öldürülmesi.
71 a.	32,5 X 14,5 cm.	B	Kanunî Sultan Süleyman Edirne Sarayında.
81 a.	32,5 X 18 cm.	B	Padişahın Böğürdelen kalesine gelmesi.
98 a.	22,5 X 17,5 cm.	B	Filin ayakları altına atılarak öldürülen esirler.
108 b.	23 X 15 cm.	B	Belgrad kalesi.
109 a.	23 X 15 cm.	B	Belgrad kalesinin muhasarasında otağı humayunda Padişah ve askerleri.
115 a.	23 X 15 cm.	A	Padişahın avlanması.

3) I. Stchoukine, La Peinture Turque, d'après Les Manuscrits Illustrés Ier Partie de Süleyman Ier á'Osman III 1520-1622, Paris, 1966. fol. 59 da bu sahnenin genç II. Selim'in İstanbul sarayındaki divanı olduğunu ve resmin yazmaya bitiminden sekiz sene sonra, muhtemelen yeni Sultanın tahta geçmesinden sonra eklendiğini yazmaktadır.

Bu sahne, varak 16 b deki başlıkta da belirtildiği gibi, Kanunî Sultan Süleyman'ın 926/1520 senesinde tahta geçmesini tasvir etmekte ve B grubu içine aldığımız minyatürlerle aynı üslup özelliği göstermektedir.

132 a.	23 X 15 cm.	A	Padişahın avlanması.
143 a.	23 X 19,5 cm.	A	Rodós kalesinin muhasarası.
149 a.	22,5 X 15 cm.	A	Rodos kalesinin muhasarası.
154 b.	22,5 X 15 cm.	A	Rodos kalesinin feth edilmesi.
170 b.	23 X 16 cm.	A	Ahmed Paşanın Mısır'da kendi askerleri tarafından boynunun vurulması.
177 a.	22,7 X 15 cm.	B	Padişahın avlanması.
189 b.	23 X 15 cm.	B	İbrahim Paşanın Padişahın huzuruna gelip etek öpmesi.
200 a.	22,5 X 14,5 cm.	B	Macar kralı II. Layoş'un Kanuni'nin gelişini haber alması ve vaziyeti müzakere etmesi.
212 a.	23,3 X 15,5 cm.	B	Osmanlı ve Macar ordularının savaşı.
219 b.	29,8 X 20,4 cm.	B	Mohaç savaşı.
220 a.	29,8 X 20,4 cm.	B	Mohaç savaşı.
235 a.	23 X 14,8 cm.	B	Behram Paşanın Celâlilerle yaptığı savaşta ölmesi.
239 a.	23 X 15 cm.	A	Kalenderin isyanı.
248 a.	23 X 15 cm.	A	Kalenderin Pervane tarafından öldürülmesi.
260 a.	23 X 14,5 cm.	B	İbrahim Paşanın Padişahın huzuruna gelip etek öpmesi.
266 a.	22,5 X 15 cm.	A	Yağmurun fazlalaşması ve suyun taşması.
282 a.	22,5 X 14,5 cm.	A	Budin kalesinin alınması.
297 a.	22,5 X 14,5 cm.	A	Savaşın sona ermesi, esirlerin huzura getirilmesi.

309 a.	22,5 X 14,5 cm.	B	Yanoş'un tacının Padişaha verilmesi.
321 b.	23 X 14,5 cm.	B	Padişahın köşkte eğlenmesi.
328 a.	23 X 14,5 cm.	A	Ferdinand'ın Padişahın mektubuna cevabı.
332 a.	23 X 17,5 cm.	B	İran Elçisinin Padişahın huzuruna gelmesi.
337 a.	23 X 14,5 cm.	A	Nemçe Elçisinin huzura kabulü.
346 a.	26,5 X 17 cm.	B	Avrupalı elçilerin Padişahın huzuruna gelmesi.
353 a.	23 X 14,5 cm.	B	Akıncılardan birinin bir Macar askeri ile mücadelesi.
360 a.	23 X 14,5 cm.	B	Barbaros Hayreddin Paşanın huzura kabulü.
367 a.	22,8 X 15 cm.	B	Padişahın kasrı Şirin'e gelmesi.
374 a.	23 X 17 cm.	B	İbrahim Paşanın İran şahının huzuruna gelmesi.
393 a.	23 X 14,5 cm.	B	Padişahın ve Şehzadelerin avlanması.
403 a.	23 X 14,5 cm.	B	Padişahın avlanması.
412 a.	27,5 X 16,5 cm.	B	Şehzade Beyazıd ve Cihangir'in sünnet düğünü.
422 a.	23 X 15,5 cm.	B	Yahya Paşanın oğlu Mehmed beyin Ferdinand'la muharebesi.
433 a.	22 X 14,5 cm.	A	Mehmed Paşanın İstabur (Budin) seferi.
441 a.	23 X 14,5 cm.	B	Küçük kiral Yanos'u taşıyan kırılıçenin Padişah ile mülâkâtı.
445 a.	22,5 X 14,5 cm.	B	Şehzadelerin Sancağa çıkmaları.
459 a.	22,5 X 14,5 cm.	A	İstonibelgrad kalesinin fethi.
462 b.	23 X 16,5 cm.	A	Padişahın avlanması.

471 b.	23,3 X 18 cm.	A	Elkas'ın Padişahın huzuruna gelmesi.
477 a.	23,5 X 14,5 cm.	A	Padişahın köşkte şehzadeleri ile sohbet etmesi.
498 b.	24 X 15,5 cm.	A	Elkas'dan hediyelerin gelmesi.
503 a.	23 X 14,5 cm.	B	Hicaz Sultanının Padişaha hediye göndermesi.
506 a.	23 X 15 cm.	B	Elkas'a Süleyman'dan elçi gelmesi
514 a.	23 X 15 cm.	A	Ahmed Paşanın Gürcülerle savaşı.
519 a.	23,5 X 18 cm.	B	Devlet Giray Han'ın Padişahı ziyareti.
527 a.	23 X 15 cm.	B	Ordunun Lipova kalesinden çıkışı ve düşmanla savaşı.
533 a.	29 X 19 cm.	B	Vezir Ahmed Paşanın Tımsıvarlılarla savaşı.
550 a.	23,3 X 17 cm.	B	İskender Paşanın Şah Tahmasb'a mektup getirmesi.
557 a.	27,8 X 16 cm.	B	İskender Paşanın Cam-ı Cihannümayı saraya yollaması.
570 a.	23,5 X 15,5 cm.	B	Padişahın Şehzade Bayazıd ile konuşması.
576 a.	28 X 17 cm.	B	Padişah ve Şehzade Selim'in avlanması.
583 a.	23,6 X 15 cm.	B	Şehzade Selim'in Anadolu askerleri ile buluşması.
588 a.	22,6 X 14,5 cm.	B	Padişahın önünde Bahadırların ok atarak hünerlerini göstermeleri ve Padişahın hediyeler vermesi.
592 a.	23 X 15,5 cm.	B	Rumeli askerlerinin toplanması ve ordunun yürüyüşe geçmesi.
600 a.	24 X 15,8 cm.	B	Şah Tahmasb'ın Padişahdan af ve ihsan istemesi.
603 a.	24,5 X 15,5 cm.	B	Şah Tahmasb'ın elçisi Farahrad'ın Padişaha gelmesi.
611 a.	22,5 X 14,5 cm.	A	Sultanlık davası iddia eden Mustafa'nın öldürülmesi.

**1558 TARİHLİ «SÜLEYMANNAME» VE
MACAR NAKKAŞ PERVANE**

Nurhan ATASOY

Topkapı Sarayı Hazine kitaplığında 1517 sayı ile kayıtlı bulunan ve Ali b. Amir Bayk Şirvanî tarafından 965/1558 senesi Ramazan ayında istinsah edilmiş olan «Süleymanname», bu tarihe kadar, Kanunî devrini ve fütühatlarını anlatır⁽¹⁾. Farsça yazma 69 minyatürle resimlendirilmiştir. Eseri süsleyen bu minyatürler, Osmanlı tarihî ressamlığının ilk örnekleri olarak büyük bir önemi haizdir. Osmanlı klâsik minyatür üslûbunun birçok ana kompozisyon şemaları ilk defa bu minyatürlerde ortaya çıkmıştır ki bu da esere ayrı bir önem kazandırır. Ayrıca bu minyatürlerde yer yer muhtelif yabancı tesirler görülür. Saray atölyelerinde çalıştırılmak üzere çeşitli sanat kollarından yabancı usta ve çırağın getirildiği düşünülürse bu hiç te şaşırtıcı değildir. Bu devirde Osmanlı minyatür sanatı henüz olgun, klâsik üslûbuna ulaşmamış olduğundan bu yabancı tesirler bir ana üslûp içinde erimemiştir.

Bu yazıda «Süleymanname» nin bütün minyatürleri üzerinde durulmayacak⁽²⁾, doğu minyatür sanatı zevk ve anlayışına aykırı oldukları için dikkati çeken bazı detaylar incelenecektir. Bu detaylar genellikle Macaristan seferi ile ilgili olan sahnelerde, şehir tasvirleri ve Macar asker figürlerinde görülmektedir. Batı sanatına bağlanan özellikler gösteren sahneler şunlardır :

1) Fehmi Ethem Karatay, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Farsça yazmalar kataloğu, İstanbul 1961, s. 60-61.

2) Aynı dergi içinde yayınlanan Sayın Zeren Akalay'ın makalesi bu konuyu genel olarak ele almaktadır.